

Discurs de cloenda de l'acte central del Correllengua 2023

Gràcies a Corbera d'Ebre per acollir aquesta tarda l'acte central del Correllengua 2023. El Correllengua d'enguany homenatja el poeta i artista Joan Brossa i en aquest acte central hem volgut també dedicar-lo, en record i homenatge, a la lleva del biberó, els nois nascuts el 1920. Uns 30.000 nois van ser mobilitzats i, amb poc més de 17 anys, molts d'ells van haver de patir els 115 dies que va durar la batalla de l'Ebre.

Llengua, cultura i llibertat. Hi ha un lligam indestructible entre aquests tres conceptes i encara més en el cas de Catalunya i dels Països Catalans. La nostra llengua, el català, en totes les seves riques i vives varietats. La nostra cultura, la cultura catalana, forjada durant segles en aquesta part del món que pertany a la cultura mediterrània. I la llibertat... perquè no pot haver-hi ni cultura sense llengua, ni llengua ni cultura sense llibertat. Llengua cultura i llibertat... Indestriables, indestructibles.

Uns versos de Joan Brossa ens diuen que *La llibertat va vestida de dol / Dessota les estrelles*. En aquest país, la llibertat s'ha vestit de dol massa vegades. El feixisme va néixer a l'Europa d'entre guerres, entre el 1918 i el 1939. El feixisme, però, no és res més que una de les formes que adopta el totalitarisme, que ha existit sempre i que és el principal enemic de la llibertat, de les llibertats.

La Guerra Civil va ser una guerra contra el feixisme i per la llibertat. En el cas de Catalunya va ser també una guerra per les nostres llibertats, les lingüístiques, les culturals, les socials i les nacionals. Avui som en unes terres que van patir de manera molt crua la guerra. L'anomenada Batalla de l'Ebre que, com mot bé ens recorda el Centre d'Interpretació 115 dies, es va iniciar el 25 de juliol de 1938 i es va allargar durant gairebé 4 mesos.

Les terres del Matarranya, la Ribera d'Ebre, el Baix Ebre i la Terra Alta van ser l'escenari de la mort i la destrucció. La batalla va arruïnar pobles i camps amb un total de 30.000 morts i 75.000 ferits. Corbera d'Ebre va quedar destruïda a causa dels bombardejos, de l'artilleria i de la Legió Còndor alemanya i l'aviació italiana. Al final de la guerra, Corbera havia perdut ben bé una tercera part de la població.

El poeta i escriptor Josep Gual Lloberes, va formar part d'aquesta lleva del biberó. Va escriure un poemari que va titular *Les sabates d'en Jaume*. Hi destaca un poema,

Paisatge de l'Ebre, que va musicar Teresa Rebull i que va ser qualificat per Manuel Vázquez Montalbán com una de les cançons més emocionants i senzilles de les inspirades per la guerra civil.

*Avui he tornat a la Serra de Pàndols. / I a la cova he trobat / les sabates d'en Jaume.
/ Un forat a les soles / i una pinta de bales, / dins d'un plat enfangat / tres cascots de metralla. / Des de l'any trenta-vuit / jo no havia tornat / a la Serra de Pàndols. / I a la cova han quedat / les sabates d'en Jaume. / Dins d'un plat enfangat / tres cascots de metralla. / A la cova han quedat / les sabates d'en Jaume.*

El feixisme ha existit sempre. Amb altres noms, diferents règims polítics i econòmics. El feixisme existeix avui i existirà sempre. Aquesta és una realitat que cal tenir molt en compte per evitar que ens devori amagat darrere les seves múltiples màscares. El monstre del totalitarisme de vegades s'emmascara i adopta formes benivolents i pacífiques. El monstre que nosaltres patim com a país està desbocat i no ha parat de créixer. S'ha sofisticat en les formes, s'ha adaptat als nous temps. S'ha sabut ocultar en els emboirats i tenebrosos espais de l'estat més profund.

El poema visual *La Bota* i les paraules de Joan Brossa ens ho recorden constantment: "... Hem de recordar uns fets perquè ningú no torni a calçar aquesta bota. Ja s'hi ha caminat massa! Les ruïnes quotidianes de Corbera d'Ebre, que l'acompanyen, no haurien de lligar amb l'horitzó de cap mapa democràtic. ..."

I tot plegat ens porta al Correllengua i al lligam indestructible entre llengua, cultura i llibertat. Com deia el mestre Joan Solà: "Plantem cara!" Plantem cara...Perquè sense llengua no hi ha cultura i sense llengua ni cultura no hi ha identitat.

I què millor per acabar que els versos de Joan Brossa en *El millor poema*:

*Mentre el meu amor vigila les cantonades, / pinto amb un esprai vermell en una paret:
/ Visquen els Països Catalans!*

Llengua, cultura i llibertat!

Jaume Marfany, president de la Coordinadora d'Associacions per la Llengua Catalana. Maig de 2023.